VK/lj

ymv@eduskunta.fi
Aihe: Ympäristövaliokunta tiistai 21.02.2023 klo 10.00 / E 136/2022 / Asiantuntijapyyntö
Aika: tiistai 21.2.2023 klo 10.00

Asiantuntijalausunto aiheesta **E 163/2022**
Alkuperäinen asiakirja: EDK-2023-AK-6878 vk

PDF tiedostoon tehtyjen kommenttien luettelo, laatija Vesa Kärhä, Muoviteollisuus ry

Sivu: 1

Biomuovi on kokoava kattomääre kattaen biopohjaiset ja biohajoavat, kaikki, joiden polymeeri ei ole fossiilista hiiltä.
Biotalous vasta epätarkka, jopa vaarallinen määre onkin.

Sivu: 2

Biopohjainen voi olla joko ihan "tavallinen" polymeeri esim polyeteeni, joka valmistusaineet tulevat muualta kuin fossiilisesta lähteestä. Entä täyteaineet kuten CaCO3 joita on myös mm kuitupakkauksissa. Miten ne käsitellään. Tai P2X-reitit?
Mikä on täysin biohajoava? Miten huomioidaan säilytys ja aina uuden valmistus versus useamman satokauden yli käyttökelpoisuus?

Sivu: 3

Hajoavuus ei saa johtaa huonompaa suorituskykyyn tai lisääntyvään torjunta-ainekäyttöön, kastelutarpeeseen tai muuhun ympäristörasitteeseen tai riskiin.
eikä tyhjän tai täytetyn pakkauksen säilytyksen aikana. Ja ettei siinä jo ennen hajoamista pääse kasvamaan haitallista kasvustoa eikä se reagoi ei-toivotusti pakatun tuotteen, kosteuden tms kanssa. Kaikkiaan nykyiset elintarvikekontaktisäädökset uutenakaan eivät oikein huomioi hajoavuutta tai pakkauksen itsensä säilymistä.
Mikä on ei biohajoava muovi ja onko ei-biohajoavuus oikeutettu ympäristöhyvyyden tuoja? Ei se ole.
Jäljellä olevan luonnon ja vapaan maa-alan alistaminen ihmisen tuotantoon, veden kulutus...

Sivu: 4

Mikä on jo edennyt varsin pitkälle mm pakkausalueella.
Näissä olisi kyllä tarpeen tehdä eroja, drop in, kokonaan uudet molekyylit, vain esim. täyte biopohjaa. Power2Plastics.
Sana orgaaninen hämää. Muovien polymeeri on 99 % tapauksissa orgaaninen hiilivety. Oleellista kai on, että jätelähde etusijalle kaikessa tulevaisuuden valmistuksessa.
Tai muuta luotettavaa todentamistapaa, jollaisia tulisi kehittää kaikille materiaaleille. C14 hiili-isotooppimittaukseen liittyy lisääntyvää epävarmuutta, kun ilmakehään yhä kiihtyvästi vapautetaan kaikkea hiiltä. Niinpä kasvitkin sitovat yhä enemmän fossiilirikasta CO2:ta. Samoin esim lannoitteet voivat olla 100 %
fossiilista ja näin uusikin kasvi voi näyttää alhaista C14
PHA muovilla taitaa olla hiivalla tai muulla mikrobilla kaapattu hiilipohja. Ilmakehä vai piippupäästö?

Entä kotikompostointi noin yleensä?
Määrä ja tuotteen muoto ovat kuulemma kovin merkittäviä tässä suhteessa.
Sekä toisaalta vähempi torjunta-aine, kastelu ym. asiat, joiden vuoksi katteita ylipäätään käytetään.

Helsingissä 16.2.2023

Muoviteollisuus ry

Vesa Karhä
Toimitusjohtaja
vesa.karha@plastics.fi

Ympäristöministeriö Perusmuistio EU/1522/2022-YM-2

Saarnilehto Merja 27.1.2023

Biohajoavia, biopohjaisia ja kompostoituvia muoveja koskeva EU:n politiikkakehys

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio julkaisi 30.11.2022 tiedonannon biohajoavia, biopohjaisia ja kompostoituvia muoveja koskevasta EU:n politiikkakehyksestä. Tiedonanto liittyy läheisesti samaan aikaan annettuun asetusehdotukseen pakkauksista ja pakkausjätteistä.

Tällä hetkellä ei ole tietoa siitä käsitelläänkö tiedonantoa lainkaan neuvostossa. Puheenjohtajamaa Ruotsi ei tiettävästi tuo tiedonantoa neuvoston työryhmän käsittelyyn.

Komission tiedonanto toimii pohjana komission myöhemmille aloitteille, mutta ei sellaisenaan sido jäsenmaita.

Suomen kanta

Suomi pitää komission tiedonantoa biopohjaisista, biohajoavista ja kompostoituvista muoveista tervetulleena. Näihin muoveihin, joita on harhaanjohtavasti kutsuttu ”biomuoveiksi”, liittyvät sekaannukset ja tiedon puute ovat lisänneet riskejä ympäristön kannalta kestämättömiin ratkaisuihin. Tiedonannossa komissio selventää hyvin kyseisten muovien kokonaisuutta, niihin liittyviä etuja ja haasteita sekä linjaa myös selkeitä ehtoja niiden käytölle.

Suomi myös korostaa, että politiikkakehyksessä tulee ottaa huomioon biotalouden ja uusiutuvien luonnonvarojen merkitys. Suomi katsoo, että näillä materiaaleilla on merkittävä roolinsa kestävässä tulevaisuudessa, ja näkee tärkeäksi kuluttajille suunnatun täsmällisen tiedon ja viestinnän merkityksen kestävien valintojen mahdollistajana.

Biopohjaiset muov

Suomi näkee tärkeänä, että biopohjaisia muoveja käsitellään tiedonannossa omana kokonaisuutenaan, erillään biohajoavista ja kompostoituvista muoveista. Biopohjaisilla muoveilla ja muilla materiaaleilla on tärkeä rooli irrottauduttaessa fossiilisista raaka-aineista. Suomella on vahvaa osaamista biopohjaisissa materiaaleissa ja laajamittainen metsäbiomassan tuotantojärjestelmä. Samalla on tärkeää huomioida metsä- ja muidenkin biomassojen riittävyys fossiilisen raaka-aineen korvaajina sekä niiden käytön vaikutukset luontoon ja ilmastoon, mukaan lukien hiilen sidontaan ja vapautumiseen metsissä ja maaperässä. Biomassan käytön kestävyyskriteerit, kestävän käytön linjaukset ja toimintamallit ovat biopohjaisten muovien käytön osalta tärkeitä. Kriteerien välisten viittausten selkeys eri säädöskokonaisuuksissa ja standardeissa tulee varmistaa.

Suomi yhtyy komission näkemykseen kaskadiperiaatteen mukaan toimimisesta, ja pitää kannatettavana pyrkimystä biopohjaisten tuotteiden pitkäikäisyyteen kertakäytön sijaan sekä sivuvirtojen ja orgaanisen jätteen suosimista niiden raaka-aineena. Samalla Suomi kuitenkin katsoo, että kertakäyttöiset kuitupohjaiset tuotteet ovat hyvin kierrätettäviä, ja näin ollen niillä on merkittävä rooli kiertotaloudessa. Samalla tulee huomioida myös jäte- ja sivuvirtojen riittävyys raaka-aineena sekä niiden käytön ehdot elintarvikekontakteissa[1].

Suomi näkee erittäin tärkeänä huolehtia myös biopohjaisten muovien soveltuvuudesta kierrätykseen ja niiden mahdollisuuden täydentää fossiilisia kierrätettäviä muovivirtoja.

Suomi katsoo, että biopohjaisen osuuden määrittämiseksi esimerkiksi raaka-ainemittauksissa ja kuluttajaväittämissä on radiohiilimenetelmien lisäksi mahdollisesti tarpeen käyttää myös massataselaskelmaan perustuvia menetelmiä, mitä tulee vielä tarkemmin arvioida.

Biohajoavat muovit

Suomi näkee varovaisen suhtautumisen biohajoaviin muoveihin lähtökohtaisesti perusteltuna niiden hajoamiseen liittyvän epävarmuuden ja mikromuoviongelman vuoksi. Suomi kannattaa biohajoavien muovien käyttökohteiden huolellista määrittelyä sekä biohajoaville muoveille asetettavia perusteltuja vaatimuksia väitetyn biohajoavuuden osoittamisesta tietyissä olosuhteissa ja tietyllä aikavälillä sekä tämän ilmoittamisesta tuotemerkinnöin. Lisäksi on tärkeää huomioida biohajoavien muovien ja selluloosakuitumateriaalien erilainen biohajoavuus ja pitää ne erillään sopivia sovelluskohteita määriteltäessä.

Suomi näkee tä[illegible]n biohajoavien katemuovien käyttöönoton maa- ja puutarhataloudessa mahdolli[illegible]a, mutta kannattaa vaatimusta näiden materiaalien biohajoavuuden huolellisesta osoittamisesta. Suomi pitää tärkeänä kyseisen standardin uudistamista siten, että testeissä voidaan huomioida erilaisten viljelyolosuhteiden ja maantieteellisen sijainnin vaikutus biohajoavuuteen (testipatteristo). Standardissa tulee maaperäolosuhteiden lisäksi huomioida biohajoavuus vesiympäristössä sekä biohajoavan materiaalin lisäaineet sekä näiden aineiden turvallinen biohajoavuus ja haitattomuus ympäristölle.

[1] Elintarvikekontaktimateriaalina käytettävää muovia koskevan EU- asetusta (EU) 10/2011 sovelletaan myös biopohjaiseen muoviin. Muovien lähtöaineiden on oltava asetuksen positiivilistalla ja niiden pitää olla määrättyä puhtaus- ja turvallisuustasoa.

Samalla Suomi pitää tärkeänä kehittää erityisesti monivuotiseen viljelyyn tarkoitettujen biohajoamattomien katemuovien kestävyyttä, kierrätettävyyttä ja niiden keräys- ja kierrätysjärjestelmiä.

Kompostoituvat muovit

Suomi näkee mahdolliseksi edellyttää kompostoitavuutta biojätteeseen päätyviltä pakkauksilta (esim. teepussit, kahvikapselit, hedelmien tarrat) ja tärkeänä, että kompostoituvien muovien käytön edellytyksenä olisi soveltuvuus biojätteen kierrätykseen ilman, että ne heikentävät kompostin laatua. Kompostoituvien muovien kierrätettävyyttä mahdollisesti parantava rooli kartonkien päällysteenä on myös syytä huomioida.

Suomi näkee tarpeelliseksi arvioida vielä tarkemmin suositusta käyttää teollisesti kompostoituvia muovipusseja biojätteen erilliskeräyksessä sekä ehdotusta, jonka mukaan kaikkien erittäin kevyiden muovisten kantokassien, joita käytetään mm. hedelmä- ja vihanneskasseina ruokakaupoissa, tulisi olla teollisesti kompostoituvia. Kompostoitavuus voi aiheuttaa joissain biojätteiden käsittelylaitoksissa ongelmia. Lisäksi on riski, että kompostoituvia pusseja päätyisikin biojätteen sijasta muovinkierrätykseen, jolloin ne heikentäisivät merkittävästi kierrätysmuovin laatua.

Elintarvikkeiden kanssa kosketuksiin tarkoitettujen biohajoavien tai kompostoituvien materiaalien osalta on tärkeää varmistaa, että hajoaminen tapahtuu vasta siinä vaiheessa, kun pakkaus on muuttunut jo jätteeksi, ei tuotteen käytön aikana.

Muita tiedonantoa koskevia näkemyksiä

Suomi kannattaa vahvasti komission tavoitetta lisätä biopohjaisia ja biohajoavia muoveja koskevaa tutkimusta ja kehittää kyseisten materiaalien ominaisuuksia ja arvoa kiertotaloudelle, kuten niiden uudelleenkäyttöä, kierrätettävyyttä ja biohajoavuutta tietyissä olosuhteissa ja tietyllä aikavälillä. Suomi kannustaa kehittämään edelleen myös ympäristö- ja ilmastovaikutusten arvioinnin menetelmiä, jotka tarvitaan vertailussa biopohjaisten, kierrätettyjen ja fossiilisten materiaalien välillä.

Suomi pitää tärkeänä tiedonannon jatkotoimien valmistelua, jotta biopohjaisten, biohajoavien ja kompostoituvien muovien kehityksessä ja käytössä voidaan johdonmukaisesti ja yhtenäisesti tukea kestäviä ratkaisuja.

Suomi pitää tiedonantoa lähtökohtaisesti tärkeänä viestinä myös EU:n ulkopuolelle, sekä näkee arvokkaana, että tiedonanto tukee myös Suomen kansallisen muovien kiertotalousohjelman, Muovitiekartan tavoitteita.

Pääasiallinen sisältö

Biopohjaisten, biohajoavien ja kompostoituvien muovien käyttö on lisääntynyt tasaisesti ja sen uskotaan kasvavan 5-8 %: iin muovituotannon kapasiteetista vuosina 2022-2025. Pakkausten osuus näiden muovien kulutuksesta on noin puolet, ja niillä on myös muita merkittäviä käyttökohteita.

Kuluttajien ja käyttäjien keskuudessa biopohjaiset, biohajoavat ja kompostoituvat muovit nähdään laajasti ympäristöystävällisempinä kuin perinteiset fossiiliset ja ei-biohajoavat muovit. Niiden käyttöön liittyy kuitenkin riskejä, kuten muovisaasteen lisääntyminen, ilmastomuutoksen paheneminen tai luonnon monimuotoisuuden häviäminen.

Komission uudessa politiikkakehyksessä selvennetään, millä tavalla tällaiset muovit voivat olla osa kestävää tulevaisuutta.

Politiikkakehyksen tavoitteena on auttaa ymmärtämään paremmin kyseisten muovien käytön haasteita ja etuja. Se myös asettaa ehdot, joilla varmistetaan, että kyseisten muovien tuotannon ja kulutuksen ympäristövaikutukset ovat myönteisiä.

Tarkoituksena on tunnistaa politiikan puutteita, ohjata tulevaa EU:n politiikkaa ja lainsäädäntöä sekä suunnata markkinoita välttämään kestämättömiä kehityssuuntia. Yhteinen käsitys näiden muovimateriaalien käytöstä kaikkialla EU:ssa helpottaa yhtenäismarkkinoita ja estää niiden pirstoutumisen.

Politiikkakehyksen lähtökohtana ovat EU:n muovistrategia, kiertotalouden toimintaohjelma ja vihreän kehityksen ohjelma. Lisäksi saasteeton Eurooppa -toimintasuunnitelman tavoitteena on rajoittaa merten muoviroskan määrää 50 % ja ympäristöön päätyvän mikromuovin määrää 30 % vuoteen 2030. EU:n maaperästrategian keskeinen pyrkimys on estää maaperän saastuminen.

Biopohjaiset muovit

Komissio näkee tärkeänä varmistaa, että biopohjaisten muovien valmistuksessa käytettävä biomassa on kestävällä tavalla hankittua, eikä hankinnasta aiheudu haittaa luonnon monimuotoisuudelle tai ekosysteemeille. Biopohjaisiin muoveihin käytetyn biomassan tulee täyttää EU:n kestävän bioenergian kriteerit (REDII)[2], paitsi kasvihuonekaasupäästöjen osalta (koska poltossa ja materiaalikäytössä vaikutukset ovat erilaiset). Lisätutkimusta tarvitaan biomassan tuotannon vaikutuksista biogeenisen[3] hiilen sidontaan ja vapautumiseen (hiilinieluun ja -varastoihin).

Biopohjaisten muovien valmistuksessa olisi noudatettava biomassan kaskadikäytön[4] periaatetta. Biomassaa tulisi käyttää ensisijaisesti materiaalina energiakäytön sijaan ja etusijalla tulisi olla pitkäikäiset tuotteet lyhytikäisten ja kertakäyttöisten tuotteiden sijaan.

Tuottajien olisi asetettava etusijalle orgaanisen jätteen ja sivutuotteiden käyttö biopohjaisten muovien raaka-aineena.

Kuluttajien harhaanjohtamisen torjumiseksi tuottajien olisi vältettävä muovituotteita koskevia yleisiä, harhaanjohtavia ilmaisuja, kuten ”biomuovi” tai ”biopohjainen”. Viestiessään biopohjaisesta sisällöstä tuottajien olisi viitattava biopohjaisen muovin tarkkaan ja mitattavissa olevaan osuuteen tuotteesta (esimerkiksi ”tuote sisältää 50 prosenttia biopohjaista muovia”). Väittämien tulisi perustua biopohjaisten tuotteiden EU-standardeihin ja mittauksessa tulisi käyttää radiohiilimenetelmää.

Biohajoavat muovit

Lähtökohtaisesti biohajoaviin muoveihin olisi suhtauduttava varoen. Niillä on paikkansa kestävässä tulevaisuudessa, mutta ne on ohjattava tiettyihin käyttötarkoituksiin, joissa niiden ympäristöhyödyt ja arvo kiertotaloudelle voidaan osoittaa. Muovin biohajoavuutta ei pitäisi nähdä ratkaisuna huonoon jätehuoltoon tai roskaamiseen.

---

[2] Komission REDII muutosehdotus (REDIII) julkaistiin kesäkuussa 2021. Siinä kestävyyskriteerin on sisällytetty myös epäsuoran maankäytön kuten metsien käsittelyn vaikutukset.

[3] Biogeeninen hiili = ilmakehästä yhteyttämisen kautta eloperäiseen materiaaliin sitoutunut hiili

[4] Kaskadikäyttö, perättäiskäyt

Biohajoavien muovien merkinnöistä on käytävä ilmi, kuinka kauan niiden biohajoamiseen kuluu missäkin olosuhteissa ja ympäristöissä. Biohajoavuudessa tulee huomioida paitsi tuotteen ominaisuudet myös ympäristöolosuhteet ja -riskit.

Todennäköisesti roskaamista aiheuttavia tuotteita, kuten kertakäyttömuovidirektiiviin[5] sisältyviä tuotteita, ei saisi väittää eikä merkitä biohajoaviksi.

Biohajoavien muovien käyttö tulisi rajata sovelluksiin, joissa täydellinen biohajoavuus on osoitettu tapahtuvan tietyllä aikavälillä ja käyttökohteissa, joissa kulutuksen vähentäminen tai uudelleenkäyttö eivät ole vaihtoehtoja ja joissa tuotteiden täydellinen poisto, keräys ja kierrätys eivät ole mahdollisia.

Lisäaineet, joita käytetään biohajoavien valmistukseen tai kompostoitavan muovin tulisi hajota turvallisesti, eivätkä ne saa olla ympäristölle haitallisia. Niistä tulisi myös ilmoittaa jälleenmyyjille, käyttäjille ja yleisölle.

Soveltuvan biohajoavien muovien käyttökohteena nähdään maatalouden katemuovit. Tämä kuitenkin edellyttää nykyisen standardin (EN 17033:2018) uudistamista[6] ja sen mukaista sertifiointia. Ei-biohajoavat katemuovit tulisi (käyttöiän lopussa) poistaa (viljelyksiltä), kerätä talteen ja kierrättää; jäsenmaat voisivat tukea tätä ottamalla käyttöön soveltuvia tuottajavastuujärjestelmiä.

Teollisesti kompostoituvat muovit

Teollisesti kompostoituvat muovit ovat muoveja, jotka on suunniteltu hajoamaan kontrolloiduissa olosuhteissa

Teollisesti kompostoituvia muoveja tulisi käyttää vain silloin, kun niiden ympäristöhyödyt ovat suuremmat kuin vaihtoehdoissa, ne eivät vaikuta kielteisesti kompostin laatuun ja kun on käytössä asianmukainen biojätteen keräys- ja käsittelyjärjestelmä.

Tietyissä tuotteissa myös edellytettäisiin teollisesti kompostoituvaa pakkausmateriaalia. Näitä ovat teepussit, suodatinkahvityynyt, hedelmien ja vihannesten hintatarrat sekä hyvin kevyet muovikassit ja -pussit. Näissäkin tulisi ensisijaisesti suosia pakkaamattomuutta tai uudelleen käytettäviä vaihtoehtoja.

Lisäksi teollisesti kompostoituvien muovipussien käyttöä suositellaan biojätteen erilliskeräyksessä[7].

Teollisesti kompostoituvat pakkaukset tulisi merkitä kuvakkeilla, jotka osoittavat mihin ne on tarkoitettu jätteenä.

Tuotteissa olisi aina täsmennettävä, että ne on sertifioitu EU:n standardien mukaisesti teollista kompostointia varten.

---

[5] SUPD sisältää kertakäyttöiset juomamukit ja annospakkaukset, juomapakkaukset, terveyssiteet ja tamponit, kosteuspyyhkeet, suodattimelliset tupakkatuotteet ja suodattimet, kevyet muoviset kantokassit, ilmapallot

[6] Huomioimaan maanmuokkauksen vaikutus, erilaiset maatalousympäristöt, huuhtoumien riskit ja muovien haitalliset lisäaine

[7] Biojätteen erilliskeräys tai kierrätys paikan päällä tulee EU:ssa pakolliseksi 31.12.2023 lähtien

Tutkimus, kansainväliset kytkennät

Komissio edistää biopohjaisten muovien tutkimusta ja innovointia. Tavoitteena on kehittää tuotteita, jotka on suunniteltu kestäviksi ja turvallisiksi ja jotka on mahdollista käyttää uudelleen, kierrättää tai jotka ovat tietyissä olosuhteissa ja aikavälillä täysin biohajoavia.

Biohajoavuutta on tarpeen tutkia edelleen. On varmistettava biohajoavuuden turvallisuus ottaen huomioon kulkeutuminen, sen aikajänne sekä pitkän aikavälin vaikutukset maataloudessa ja muissa käyttökohteissa.

Komissio pyrkii edistämään politikkakehyksen tavoitteita myös kansainvälissä muovisopimusneuvotteluissa.

Kytkennät muihin ajankohtaisiin aloitteisiin

Ehdotus pakkaus- ja pakkausjäteasetukseksi (30.11.2022):

- sisältää kriteerit pakkauksen kompostoitavuudelle
- määrittelee teollisesti kompostoituvien pakkausmuovien käyttökohteet
- kannustaa päivittämään kompostointia ja biohajoavuutta koskevat standardit
- antaa jäsenmaille mahdollisuuden vaatia biohajoavuutta myös kevyiltä muovikasseilta, mikäli olemassa oleva jätteen keräys- ja käsittelyjärjestelmä mahdollistaa niiden päätymisen biojätteiden käsittelyyn

Vihreitä väittämiä koskeva direktiiviehdotus (tulossa).

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Komission tiedonanto esiteltiin ympäristöjaostossa 13.12.2022, jonka jälkeen jaostolta pyydettiin kirjallisia kommentteja tiedonannosta.

Komission tiedonanto esiteltiin ja siitä keskusteltiin myös jätealan yhteistyöryhmässä 16.12.2022 sekä Muovitiekartan yhteistyöverkostossa 12.1.2023.

E-kirjeluonnos käsiteltiin EU(23) -ympäristöjaoston virkamieskokoonpanon kirjallisessa menettelyssä 19.-20.1.2023.

EU -ministerivaliokunta 27.1.2023.

Eduskuntakäsittely

Toimitetaan eduskuntaan E-kirjeenä.

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

COM(2022) 682 final

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Merja Saarnilehto, YM/YSO, p. +358 295 250 259

Tarja-Riitta Blauberg, YM/YSO, +358 295 250 059 (pakkaus- ja pakkausjäteasetus)

Salla Selonen, SYKE, p. +358 295 251 902 (maatalouden katemuovit)

VAHVA-tunnus

EU/1522/2022

Liitteet

Viite